

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 133/17

Møtedato: 30.11.2017

Dato: 13.11.2017

Arkivsaksnr: 2017/12557

Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

---

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Reglement for Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen
<http://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.4-Regler-om-nemnder-og-utvalg/Redelighetsutvalget>
- Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven)
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-04-28-23?q=forskningsetikk>

Saken gjelder:

Det første Redelighetsutvalget ved UiB ble oppnevnt i 2000. UiB sitt gjeldende «Reglement for Redelighetsutvalget» ble vedtatt av universitetsstyret 14. april 2011. Utvalget skal i henhold til gjeldende reglement, forebygge uredelighet i forskningen og behandle saker hvor det er mistanke om brudd på vitenskapelige redelighetsnormer.

Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) trådte i kraft 1. mai 2017. Loven stiller blant annet krav til institusjonene om å ha retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Det er behov for endringer i UiB sitt reglementet for å følge opp lovendringene. Universitetsstyret bes i denne saken vedta nye «Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer». Retningslinjene vil erstatte vårt gjeldende reglement for Redelighetsutvalget og i tillegg inneholde nye bestemmelser blant annet om institusjonens ansvar for å behandle slike saker.

Utkast til retningslinjer, prosess og innhold

Utkastet som nå legges fram for universitetsstyret, er utarbeidet av Redelighetsutvalget med innspill fra fakultetene. Fakultetene ble i juni 2017 invitert til et høringsmøte der et foreløpig utkast til retningslinjer ble diskutert og fakultetene kom med gode innspill.

De nye retningslinjene peker på Universitetet i Bergen sitt ansvar for opplæring av ansatte og kandidater i anerkjente forskningsetiske normer. Videre slår retningslinjene fast at UiB skal behandle alle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved institusjonen. Sakene skal som utgangspunkt søkes løst så tidlig som mulig og på så lavt nivå som mulig. Ansvaret er fordelt mellom grunnenhetene og Redelighetsutvalget. Redelighetsutvalget skal behandle de sakene som gjelder mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Utvalget kan også etterprøve fakultetenes uttalelser og kan ta opp saker av eget initiativ. Redelighetsutvalget utvides fra tre til fem medlemmer, hvorav ett medlem skal være eksternt. Retningslinjene har bestemmelser om saksbehandling. Redelighetsutvalget skal fortsatt jobbe forebyggende.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

UiB har ansvar for kvaliteten på forskningen ved vår institusjon. Vi må sørge for å ha et miljø og en kultur som fremmer god forskning og god forskningsetikk og vi må legge til rette for at den enkelte forskeren kan ta sitt ansvar. Dette ansvaret er påpekt av Kunnskapsdepartementet i arbeidet med ny forskningsetikklov. Institusjonens ansvar for å sikre at forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer, er nå lovfestet.

Utkastet til retningslinjer tydeliggjør UiBs institusjonsansvar og har bestemmelser om hvordan saker om mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer skal behandles ved UiB.

Forslag til vedtak:

1. Universitetsstyret vedtar «Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer».
2. «Reglement for Redelighetsutvalget ved UiB», oppheves.
3. Retningslinjene trer i kraft straks.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

13.11.2017/Silje Nerheim

Vedlegg:

Utkast til «Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.»

Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

Fastsatt av Universitetsstyret i henhold til lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) § 6, tredje ledd.

§ 1. Formål og virkeområde

Forskning ved Universitetet i Bergen skal foregå i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Normene beskriver god vitenskapelig praksis og fremgår blant annet av retningslinjer laget av De nasjonale Forskningsetiske komiteene.

Universitetet har ansvar for nødvendig opplæring av alle ansatte og kandidater i anerkjente forskningsetiske normer, og for at alle som utfører eller deltar i forskningen er kjent med anerkjente forskningsetiske normer.

Universitetet skal behandle alle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved institusjonen. Behandling forutsetter at den aktuelle saken:

- har tilknytning til vitenskapelig virksomhet ved Universitetet i Bergen, eller
- involverer eller berører én eller flere forskere ved Universitetet i Bergen.

§ 2. Definisjon av vitenskapelig uredelighet

Med vitenskapelig uredelighet menes forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer som er begått forsettlig eller grovt uaktsomt i planlegging, gjennomføring eller rapportering av forskning.

§ 3. Grunnenhetenes ansvar

Grunnenhetene skal sørge for at forskerne har nødvendig kunnskap om de anerkjente forskningsetiske normene som gjelder for den aktuelle forskningsdisiplinen.

Det aktuelle fakultetet eller instituttet har ansvar for å følge opp enhver mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Sakene skal som utgangspunkt søkes løst så tidlig som mulig og på så lavt nivå som mulig.

Saker av mer alvorlig karakter – som gjelder mistanke om vitenskapelig uredelighet – skal normalt utredes av det aktuelle fakultetet og oversendes Redelighetsutvalget for vurdering.

Når en sak sendes fra et fakultet til Redelighetsutvalget, skal fakultetet forberede saken uavhengig av grunn for oversendelsen. Fakultetet skal gjøre rede for faktum, partenes påstander og de forskningsetiske problemstillingene i saken.

§ 4. Saksbehandling ved grunnenheten

Saker som gjelder mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer meldes skriftlig med begrunnelse til dekanen ved fakultetet. Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kapittel IV og V gjelder for disse sakene.

Fakultetet eller instituttet kan oppnevne et fast utvalg eller ad hoc-utvalg til å vurdere enkeltsaker. Medlemmene i ad hoc-utvalg oppnevnes skjønnsmessig med henblikk på sakens art og omfang. I saker som gjelder tverrfaglig arbeid kan dekanatet oppnevne ad hoc-utvalg med medlemmer fra andre fakulteter.

Mulige utfall etter fakultetets behandling

Dersom dekanen finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, avsluttes saken på denne måten med en etterfølgende rapport til Redelighetsutvalget.

Dersom dekanen avviser saken, sendes også en kort rapport om dette til Redelighetsutvalget. Fakultetets avgjørelse om å avvise saken kan ikke påklages.

Dersom dekanen ikke finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, men finner grunn til å gå videre med saken, skal den forberedes og legges frem for Redelighetsutvalget.

§ 5. Redelighetsutvalgets mandat

Redelighetsutvalget har et todelt mandat og skal:

- bidra til å forebygge uredelighet i forskningen for eksempel gjennom å arrangere foredrag, møter, seminarer og bidra med informasjon

- behandle saker som gjelder mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

Redelighetsutvalget skal behandle de sakene som gjelder mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer, herunder saker hvor fakultetet etter sin utredning finner at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig. Utvalget kan også etterprøve fakultetenes uttalelser når sakene avsluttes på fakultetsnivå. Dersom tungtveiende grunner foreligger, kan utvalget i tillegg overprøve konklusjonen i fakultetets uttalelse.

Redelighetsutvalget kan ta opp saker av eget initiativ, og i den forbindelse be grunnenheten om å utrede en aktuell sak.

Utvalget lager årsmelding som forelegges universitetsstyret til orientering.

§ 6. Redelighetsutvalgets sammensetning

Redelighetsutvalget består av prorektor i tillegg til fire medlemmer oppnevnt av universitetsstyret. Medlemmene skal ha nødvendig kompetanse i forskning og forskningsetikk. Ett medlem skal være jurist og ett medlem skal være eksternt. Juristen og det eksterne medlemmet skal ha personlige vararepresentanter. I tillegg oppnevnes én vararepresentant felles for de øvrige tre medlemmene.

Funksjonstiden for medlemmene er den samme som for universitetsstyret.

Sekretariatet for universitetsledelsen er sekretariat for utvalget.

§ 7. Saksbehandling i Redelighetsutvalget

Redelighetsutvalget avgjør om en mottatt sak skal realitetsbehandles eller avvises. Hvis saken avvises, skal fakultetet orienteres om begrunnelsen for avvisningen.

Under behandlingen av en sak kan Redelighetsutvalget be om utfyllende opplysninger fra fakultetet, forskeren som er anklaget, eller den som har gjort gjeldende brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Eventuelle nye opplysninger forelegges motparten for uttalelse.

Saksdokumentene er unntatt offentlighet frem til saken er avgjort, jf. forskningsetikkloven § 11. Deretter vurderes innsynsbegjæringer etter de alminnelige reglene om innsyn.

Når en sak er ferdigbehandlet, utarbeider utvalget en begrunnet uttalelse. Uttalelsen skal meddeles det aktuelle fakultetet og andre som har en berettiget interesse i å få informasjon om resultatet. I uttalelsen skal det fremgå:

- a) om forskeren har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke,
- b) om det foreligger systemfeil ved institusjonen og
- c) om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake.

Dersom utvalget konkluderer med at forskeren ikke har opptrådt vitenskapelig uredelig, skal det fremgå av uttalelsen hvorvidt vedkommende likevel kan kritiseres for klanderverdig og diskutabel forskningspraksis.

Såfremt Redelighetsutvalget kommer til at det i en konkret sak foreligger vitenskapelig uredelighet, skal utvalget orientere den innklagedes arbeidsgiver og gi råd om tiltak som bør følge av utvalgets vurdering. Slike tiltak kan for eksempel dreie seg om å rette forfatterangivelser, rapportere saken til tilsynsmyndigheter, eller politianmelde eventuelle straffbare forhold.

§ 8. Bruk av sakkyndige

Fakultetet bør vurdere og avgjøre saker selvstendig, uten å bruke sakkyndige fra andre institusjoner. Dersom særlige forhold i en sak taler for å oppnevne eksterne sakkyndige, bør saken som hovedregel løftes til Redelighetsutvalget for endelig behandling.

Redelighetsutvalget kan innkalle inntil to andre personer, eksterne eller interne, som sakkyndige til å bistå dem i vurderingen av den aktuelle saken.

§ 9. Begrenset klagerett, rapportering til Granskingsutvalget

Redelighetsutvalget rapporterer behandlede saker til Granskingsutvalget via årsmeldingen. Saker som er avvist, nevnes kort med avvisningsgrunn.

Uttalelser som konkluderer med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig, kan påklages av forskeren til Granskingsutvalget.